

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

29 iulie 2020

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în componență:

Președinte – Iurie Diaconu,

Judecători – Ion Guzun și Liliana Catan,

în camera de consiliu, fără citarea părților, a examinat admisibilitatea în principiu a recursului în anulare declarat de către avocatul Tatiana Tampei în numele condamnatului Sorin Ibrian, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 12 martie 2020.

Termenul examinării cauzei:

Instanța de recurs în anulare de la 05.06.2020 până la 29.07.2020.

1. La data de 12.09.2019 condamnatul Sorin Ibrian a înaintat judecătorului de instrucție o plângere împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție, cu reducerea pedepsei potrivit prevederilor art. 473² - art. 473⁴ Cod de procedură penală.

2. Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 20 decembrie 2019 s-a admis plângerea condamnatului, cu privire la reducerea pedepsei pentru detenție în condiții precare, în conformitate cu prevederile art. 473² - art. 473⁴ Cod de procedură penală.

2.1. În motivarea încheierii, instanța a constatat că, condamnatul a fost deținut în condiții contrare prevederilor art. 3 CEDO și a redus din pedeapsă perioada de detenție în condiții precare calculate cumulativ cu durata de 93 zile deținut în Penitenciarul nr. 13, Chișinău, și anume, cu 27 zile.

În privința perioadei rămase de 3 zile, deținut în Penitenciarul nr. 13, Chișinău, calculate în condițiile art. 473⁴ alin. (4) Cod de procedură penală (din perioada de 93 zile și care nu au putut fi împărțite la 10), se acordă în calitate de despăgubire condamnatului, suma de bani în mărime de 3 unități convenționale ceia ce constituie 150 lei, și anume, a câte o unitate convențională pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condițiilor de detenție, care urmează a fi încasată din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor al RM.

3. Nefiind de acord cu încheierea menționată, directorul Penitenciarului nr.9 - Pruncul, Eduard Timofei a înaintat recurs, solicitând casarea încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 20.12.2019 și pronunțarea unei noi

hotărâri prin care să fie dispusă respingerea plângerii condamnatului ca fiind tardivă, în partea ce ține de condițiile de detenție din Penitenciarul nr. 13 Chișinău.

În motivarea recursului a invocat că potrivit alin. (5) art.473² Cod de procedură penală, plângerea referitoare la condițiile de detenție care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului se depune pe parcursul detenției în condițiile contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, sau în termen de 6 luni de la data când nu mai sunt deținuți în astfel de condiții, dar nu mai târziu de 4 luni de la eliberarea lor din locul de detenție.

Recurentul a indicat că, la examinarea plângerii adresate de condamnat, judecătorul de instrucție nu a luat în considerare faptul că acesta, la data de 15.03.2018, a fost transferat din Penitenciarul nr.13 - Chișinău în Penitenciarul nr. 9 - Pruncul.

Conform Raportului întocmit de Penitenciarul nr.9 - Pruncul, au fost prezentate condițiile de detenție corespunzător instituției în care s-a deținut invocate de reclamant în plângere cu descrierea detaliată a situației actuale a condamnatului, respectiv a condițiilor care acesta se deține în Penitenciarul nr.9 - Pruncul. Condamnatului Sorin Ibrian i-a fost acordat dreptul la deplasare liberă pe teritoriul penitenciarului în timpul zilei (de la 06.00-22.00), în conformitate cu orarul zilei. Condamnatul a avut acces liber la terenuri sportive, biblioteca, ateliere de muncă, birouri studii, grădina, zonele de recreație etc., fiind antrenat în diverse activități (munca, vocație, educație, sport și recreere). Totodată, în cazul necesității ajutorului medical, condamnatul a avut acces direct la secția medicală, care se află în incinta penitenciarului.

Așadar, la data de 15.03.2018, deținerea condamnatului în condițiile izolatorului de urmărire penală a fost întreruptă prin transferare lui în Penitenciarul nr.9 - Pruncul, deci condamnatul nu a mai fost deținut în astfel de condiții. Evident, că din momentul întreruperii deținerii în Penitenciarul nr.13 - Chișinău și până la data depunerii plângerii în ordinea art.473 Cod de procedură penală, a trecut mai mult de 6 luni.

3.1. Încheierea respectivă a fost contestată cu recurs și de către condamnatul Sorin Ibrian, solicitând reexaminarea plângerii depuse cu aplicarea în privința sa a prevederilor art. 385 alin. (4), (5) Cod de procedură penală, precum și prevederile art. 473² - art. 473⁴ Cod de procedură penală.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 12 martie 2020, au fost respinse ca nefondate apelurile declarate, cu menținerea încheierii fără modificări.

4.1. În partea descriptivă a deciziei, instanța a indicat că, potrivit art. 471 alin. (2) Cod de procedură penală, temei pentru examinarea chestiunilor prevăzute la art. 469 alin.(1) pct.1), 2), 4)-7), 11), 12), 14)-16) și 18) poate servi și cererea condamnatului.

Potrivit art. 473¹ alin.(1) Cod procedură penală, *plângerea împotriva actelor organului care pune în executare hotărârea judecătorească de condamnare privativă de libertate (închisoare, detențiune pe viață), condamnatul, precum și alte persoane ale căror drepturi și interese legitime au fost încălcate de aceste organe pot declara plângere judecătorului de instrucție din instanța în a cărei rază teritorială se află organul respectiv.*

Potrivit art. 473² Cod procedură penală, plângerea împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care afectează grav drepturile condamnatului sau preveniturii.

La 15 septembrie 2019, Sorin Ibrian a fost recunoscut vinovat și condamnat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 165 alin. (2), lit. d) Cod penal, la o pedeapsă în formă de închisoare, pe un termen de 7 ani, cu executare în penitenciar de tip închis, care a fost menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 24.01.2018 și decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 23.mai 2018. Începutul executării pedepsei închisorii-10.11.2017, sfârșitul executării pedepsei-12.06.2024.

Potrivit Raportului nr. 2/3961 din 27.11.2019 prezentat de către Penitenciarul nr. 9 Pruncul, Sorin Ibrian a fost deținut în penitenciarul nr. 13, mun. Chișinău, în perioada de timp 12.12.2017 - 15.03.2018, în total 93 de zile. În prezent condamnatul este deținut în Penitenciarul nr. 9 Pruncul în regim comun, unde este amplasat într-o încăpere de locuit a sectorului nr. 1.

În plângerea înaintată, condamnatul solicită constatarea aflării sale în detenție în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale doar pentru perioada de timp în care a fost deținut în Penitenciarul nr. 13 - Chișinău.

Astfel, instanța de recurs ordinar a conchis că, cererea condamnatului este depusă în termen de 6 luni de la data când nu mai invocă că este deținut în astfel de condiții, iar în asemenea împrejurări, cu trimitere la faptul că art. 473², 473³ și art. 4734 Cod procedură penală, au fost introduse prin legea nr. 272 din

29.11.2018, în vigoare din 01.01.2019, se constată că, prevederile art. 473² alin. (5) Cod de procedură penală, au fost respectate pe deplin.

La analiza condițiilor de cazare a deținutului, instanța de judecată a făcut trimitere la Hotărârea Guvernului nr. 583 din 26 mai 2006 cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnați, care în punctul 464 stipulează că „Fiecare deținut se asigură cu spațiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 metri pătrați, care trebuie să fie iluminat natural și artificial, încălzit și ventilat conform normativelor de construcții”.

Cu referire la acest aspect, în Raportul anual pentru anul 2017 al Consiliului pentru Prevenirea Torturii, membrii Consiliului au făcut trimitere la constatările Comitetului European pentru prevenirea Torturii și Tratamentelor sau Pedepselor Inumane și Degradante, în care a fost subliniat că, starea spațiului de locuit pentru deținut ar trebui de examinat nu doar prin prisma numărului de deținuți din celulele instituțiilor penitenciare la momentul dat, dar în egală măsură, și ținând cont de ratele oficiale de ocupare (numărul de paturi per celulă), în baza standardului de cel puțin 4 m² de spațiu locativ per deținut și de a revizui, în consecință, capacitatea oficială a instituțiilor penitenciare. Spațiul ocupat de către anexele sanitare/toaile construite nu ar trebui să fie incluse în acest calcul.

Contrar recomandărilor de mai sus, studiind raportul prezentat de către Penitenciarul nr. 9, instanța a stabilit că, informația cu privire la suprafața celulelor în care a fost deținut Sorin Ibrian se referă la o suprafață totală calculată, fără excluderea mobilierului sau anexelor sanitare.

În cauza Kalashnikov c. Rusiei, precum și în cauza Ostrovar c. Moldovei, Curtea a constatat că, supraaglomerarea deja ridică în sine o chestiune în temeiul articolului 3 al Convenției, în special când ea durează perioade lungi de timp, așa cum se reține în cazul autorului plângerii, care a fost deținut o perioadă de 1 an în Penitenciarul nr. 13 - Chișinău (Sulejmanovic c. Italiei, 16 iulie 2009, §51; Lind c. Rusiei, 6 decembrie 2007, §59).

Astfel, dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul pe parcursul detenției sale în Penitenciarul 13, pe un termen de 93 zile au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat.

În partea ce privește relatările condamnatului privind accesul limitat la lumina zilei, precum și condițiilor sanitare precare în general, instanța a reținut că potrivit informațiilor prezentate de către administrația Penitenciarului, Sorin

Ibrian s-a aflat într-o celulă iluminată atât natural prin intermediul geamurilor, cât și artificial prin intermediul instalațiilor electrice dotate cu becuri, puterea cărora este de 100 W, hrana fiind asigurată de trei ori pe zi conform graficului prestabilit. Aerisirea prin celule era asigurată prin intermediul geamurilor și ferestrelor de aerisire amplasate mai sus de ușa intrării în celulă. În această parte, instanța de judecată apreciază critic aspectele invocate de către administrația penitenciarului, nefiind fundamentate pe careva probe, iar pentru a aprecia credibilitatea uneia dintre părți, în lipsa altor dovezi, instanța s-a bazat pe rapoartele organizațiilor naționale și internaționale ce țin de acest aspect. Or, potrivit art.473³ alin.(2) Cod de procedură penală, sarcina probațiunii lipsei de încălcare a condițiilor de detenție invocate de condamnat sau prevenit și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administrației instituției penitenciare.

Astfel, ținând cont de faptul că, condamnatul s-a deținut în Penitenciarul 13 o perioadă de 93 zile dintre care 43 zile în calitate de prevenit și 50 zile în calitate de condamnat, contrar prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, instanța de judecată a conștientizat să-l despăgubească conform art.473⁴ alin.(6), 385 alin. (5) Cod procedură penală, astfel încât termenul pedepsei definitive stabilite lui Sorin Ibrian prin sentința Judecătorei Chișinău, sediul Centru din 15.09.2017, de 7 ani închisoare, să se reducă cu 27 zile.

Referitor la perioada de detenție de 93 zile a lui Sorin Ibrian în Penitenciarul 13, în calitate de prevenit și condamnat contrară prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, luând în considerație totalitatea efectelor cumulative ale condițiilor generale raportate la caracteristicile individuale ale condamnatului, precum și intensitatea, gravitatea și durata încălcării, ținând cont de principiile proporționalității și echității, instanța a considerat necesar, oportun și rezonabil de a calcula anume 3 zile de reducere pentru fiecare 10 zile de detenție, astfel încât din termenul pedepsei definitive stabilite lui să se reducă cu 27 zile pentru perioada de detenție cu statut de condamnat, iar cu privire la perioada rămasă, și anume 3 zile care nu pot fi reduse, instanța de judecată a considerat oportun acordarea condamnatului a sumei de bani în mărime de 150 lei, și anume a câte o unitate convențională pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condițiilor de detenție.

5. Decizia instanței de recurs ordinar este atacată cu recurs în anulare de către avocatul Tatiana Tampei în numele condamnatului Sorin Ibrian prin care solicită casarea acesteia.

6. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal concluzionează că acesta urmează a fi declarat inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu prevederile art. 452 alin. (1) Cod de procedură penală, Procurorul General și adjuncții lui, persoanele menționate în art. 401 alin. (1) pct. 2) și 3), și în numele acestora, apărătorul sau reprezentantul lor legal, pot declara la Curtea Supremă de Justiție recurs în anulare împotriva hotărârilor judecătorești după epuizarea căilor ordinare de atac.

În corespundere cu prevederile art. 455 alin. (2) pct. 7) Cod de procedură penală, cererea de recurs în anulare trebuie să cuprindă motivele recursului în anulare cu menționarea cazurilor prevăzute în art. 453 și cu argumentarea ilegalității hotărârii atacate.

În temeiul art. 453 Cod de procedură penală, raportat la prevederile art. 6 pct. 44), 22 alin. (3) Cod de procedură penală, art. 4 al Protocolului nr. 7 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului, hotărârile irevocabile pot fi atacate cu recurs în anulare în scopul reparării erorilor de drept comise la judecarea cauzei, în cazul în care un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente a afectat hotărârea atacată.

Prin urmare, instanța de recurs remarcă faptul că, dreptul de a declara recurs în anulare, poate fi exercitat numai în privința hotărârilor judecătorești prin care a fost judecată cauza penală în fond, adică hotărârile irevocabile de condamnare, de achitare sau de încetare a procesului penal, după epuizarea căilor ordinare de atac, reglementate de Capitolul IV, Secțiunea I și Secțiunea II ale Codului de procedură penală – adică calea apelului și recursului ordinar.

Analizând dispozițiile legale expuse mai sus în raport cu speța dată, rezultă că decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 12 martie 2020, adoptată în ordinea art. 447-449 Cod de procedură penală, nu cade sub incidența categoriilor de hotărâri irevocabile prevăzute la alin. (1) art. 452 Cod de procedură penală, ce pot fi contestate cu recurs în anulare la Curtea Supremă de Justiție, iar recursul în anulare declarat împotriva deciziei nominalizate, este inadmisibil, deoarece o asemenea hotărâre nu este susceptibilă de a fi atacată cu recurs în anulare.

În consecință, având ca reper prevederile art. 455 alin. (2) pct. 7), art. 453 Cod de procedură penală, Colegiul penal decide inadmisibilitatea recursului înaintat, din motiv că nu îndeplinește cerințele de conținut.

7. În conformitate cu art. 432 alin. (2) pct. 1), 453, 456 alin. (1) Cod de procedură penală,

d e c i d e:

inadmisibilitatea recursului în anulare, declarat de către avocatul Tatiana Tampei în numele condamnatului, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 12 martie 2020, pe motiv că nu îndeplinește cerințele de conținut.

Decizia este irevocabilă, prenuțată integral la **29 iulie 2020**.

Președinte

Iurie Diaconu

Judecători

Ion Guzun

Liliana Catan